

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเพื่ออนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อให้ทราบถึง นโยบายและแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ชุมชน โดยการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์ของ ICCROM กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก เพื่อศึกษาถึงข้อจำกัดและโอกาสในการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนและประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา เพื่อนำมาสรุปความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่ศึกษา และเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในบริบทของชุมชนสามชุก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical research) ได้กำหนดวิธีการศึกษาที่ประกอบด้วย การเลือกพื้นที่ศึกษา การกำหนด ประชากรกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การเลือกพื้นที่ศึกษา

จากความจำเป็นและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาจนกระทั่งความสำคัญของแนวคิดการจัดการเมืองโดยใช้การอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเมือง และคุณสมบัติเชิงพื้นที่และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่สอดคล้องกับ หลักพิจารณาในการอนุรักษ์ 2 ข้อหลัก คือ พิจารณาทางด้านกายภาพ โดยพิจารณาที่คุณภาพของพื้นที่ และด้านความต้องการของประชาชน (Herbert Stovel, 2002) จึงได้พิจารณาชุมชนสามชุกเป็นกรณีศึกษา เนื่องจาก สามชุกเองมีลักษณะปัญหาและสภาพพื้นที่และความต้องการที่คล้ายกัน กล่าวคือ

- 1) สามชุกเป็นชุมชนตลาดริมน้ำเก่าแก่ที่เคยเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าของหัวเมืองในอดีต ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาในรูปแบบใหม่ที่มุ่งสู่ระบบการคมนาคมทางบก การค้าขายการคมนาคมทางน้ำ และ เศรษฐกิจจึงซบเซาลงอย่างต่อเนื่อง และจากการเกิดตลาดใหม่ขึ้นในที่อื่นที่ทำเลดีกว่า ประกอบกับสภาพอาคารไม้ห้องแถวทรุดโทรมลง เจ้าของที่ดิน มีนโยบายจะรื้อย้ายตลาดเก่าและสร้างใหม่ ประชาชนในชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาที่เนื่องมาจากยังไม่มีความพร้อมที่

จะย้ายออก คือ ประสบกับปัญหาการหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแห่งใหม่และการเช่าซื้อที่อยู่อาศัย และไม่สามารถจ่ายได้กับค่าเช่าอาคารสร้างใหม่มีราคาสูงขึ้น โครงการอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของพื้นที่ไม่ถึงจุดการลงทุน ดังนั้นการรื้อย้ายแล้วสร้างขึ้นมาใหม่ จึงไม่ใช่วิธีที่จะแก้ปัญหาได้

2) ประชาชนในพื้นที่บางส่วนยังเห็นคุณค่าทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่ของอาคารที่สมควรแก่การอนุรักษ์ไว้ และรู้สึกผูกพันกับที่อยู่อาศัยและแหล่งทำมาหากินอยู่ เนื่องจากชุมชนตลาดสามชุก เป็นตลาดริมแม่น้ำสุพรรณบุรี ตั้งขึ้นเมื่อปี 2439 หรือมีอายุร่วมร้อยปี ปลูกสร้างเป็นหมู่อาคารไม้สองชั้นมีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมสะท้อนชุมชนที่พัฒนาจากการเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนค้าขายทางน้ำที่เคยรุ่งโรจน์แห่งหนึ่ง

3) จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ประชาชนในตลาดเก่าได้ประหวัมระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับอนาคตของตลาด ซึ่งได้ข้อเสนอที่จะอนุรักษ์ตลาดไว้เพื่อเป็นมรดกและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน และจะฟื้นฟูเศรษฐกิจของตลาดโดยพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกขึ้น แต่ยังคง ขาดกระบวนการ และความชัดเจนในการอนุรักษ์ ต่อมาได้มีองค์กรภายนอกเข้ามาร่วมพัฒนาชุมชน โดยได้มีจุดมุ่งหมายไปที่กระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน แต่ทั้งนี้ยังขาดการเชื่อมโยงการบริหารจัดการระหว่างภาครัฐหรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ฝ่ายเจ้าของที่ดิน ประชาชนและกลุ่มชุมชนภายในพื้นที่อย่างทั่วถึง และรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการร่วมกัน

ด้วยความจำเป็นและความสำคัญของปัญหากระทั่งความสำคัญของแนวคิดการจัดการเมือง โดยการใช้การอนุรักษ์ และการเล็งเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเมือง มีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของทางศูนย์ศึกษาว่าด้วยเรื่องการรักษาและการซ่อมแซมทรัพย์สินทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติ (International Centre for the Study of Preservation and Restoration of Cultural Property หรือ ICCROM) ซึ่งได้กำหนดไว้ ใน 4 ประเด็นหลักที่ได้กำหนดไว้ ในการพิจารณาการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในระดับสากล ดังนั้นเพื่อการจัดการชุมชนสามชุกให้ดีขึ้นได้นำหลักการพิจารณาดังกล่าวมาทำการศึกษาเปรียบเทียบเป็นข้อชี้วัดทางข้อจำกัดของการจัดการการอนุรักษ์ชุมชน และพร้อมนี้เพื่อที่จะทำการศึกษาถึงโอกาสในการจัดการอนุรักษ์ชุมชน ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อที่จะพัฒนาตลาดเก่าให้คงอยู่ต่อไปได้ด้วยคุณค่าทางมรดกที่มี

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล พิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ถึงนโยบายและแผนงานขององค์กรท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ชุมชนเพื่อทราบข้อจำกัดและโอกาสในการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของรัฐบาลท้องถิ่น และกลุ่มประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ชุมชนที่ศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นกับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษาเพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในบริบทของชุมชนสามชุก จึงได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ 5 กลุ่ม โดยอ้างอิงการแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งก็คือ ฝ่ายคณะกรรมการตลาด ฝ่ายเจ้าของตลาดที่เป็นราชพัสดุ ฝ่ายเทศบาล ฝ่ายประชาชนชาวตำบลสามชุกทั้ง 6 หมู่บ้านที่อยู่รอบนอกตลาด และ องค์กรอิสระที่เข้ามาเกี่ยวข้องในพื้นที่

การเก็บตัวอย่างข้อมูลด้านประชากรในพื้นที่นั้นใช้หน่วยเป็นครัวเรือน มีการเก็บ 2 วิธีตามกลุ่มเป้าหมายของการออกแบบสอบถาม คือ

- 1) วิธีการเก็บข้อมูลแบบ สำมะโน (Census) โดยใช้หน่วยเป็นครัวเรือน ใช้กับกลุ่มประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่มีเรือนแถวจำนวนทั้งหมด 188 ครัวเรือนหรือร้าน โดยจากการดำเนินการมีผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 166 ครัวเรือน
- 2) วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Random Sampling โดยสุ่มจากประชากร ซึ่งคือครัวเรือนที่อาศัยโดยรอบตลาดเก่าสามชุก (ไม่นับครัวเรือนในตลาด) ซึ่งมีทั้งหมด 3,815 หลังคาเรือน โดยมีจำนวนตัวอย่าง 349 ครัวเรือน

วิธีการคิดหรือคำนวณขนาดประชากร คือ จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (อ้างใน บุญเรียง ขจรศิลป์, 2530) ซึ่ง R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ได้จัดทำตารางระบุจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มเมื่อทราบจำนวนประชากร ตั้งแต่ 10 หน่วย ไปจนถึง 100,000 หน่วย ไว้ดังนี้ คือ ถ้าประชากรมีจำนวน 100 หน่วย จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 80 หน่วย ถ้าประชากรมี 500 หน่วย จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 217 หน่วย ถ้าประชากรมี 1,000 หน่วย จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 278 คน ซึ่งจะพบได้ว่าเมื่อประชากรมีจำนวนน้อย เขาจะทำการสุ่มตัวอย่างมาก ประชากรมี 10 คน ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน (ไม่มีการสุ่ม) ประชากรมี 15 คน ต้องสุ่มตัวอย่างมา 14 คน เมื่อประชากรมีจำนวน มากจะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมาด้วยสัดส่วนที่น้อยลง ประชากรมี 10,000 คน จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมาเพียง 370 หน่วย เป็นต้น กรณีที่ประชากรมีจำนวนไม่ตรงกับในตารางก็ใช้หลักการของบัญญัติไตรยางค์ การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ยกตัวอย่างมาคือ

ถ้าประชากรมีจำนวน 63 คน ใช้วิธีคำนวณ คือ

ประชากรจาก 60 เป็น 65 เพิ่มขึ้น 5 คน

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น } 56-52 = 4$$

ประชากรจาก 60 เป็น 63 เพิ่มขึ้น 3 คน

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น } 4 \times 3 / 5 = 2.4 \text{ คิดเป็นจำนวนเต็ม 2 คน}$$

ดังนั้นถ้าจำนวนประชากรเป็น 63 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเป็น $52+2 = 54$

เพราะฉะนั้น การคำนวณ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่มีจำนวน 3,815 หลังคาเรือน ใช้วิธีคำนวณ คือ ประชากรจาก 3,500 (จากตาราง ในภาคผนวก) เป็น 4,000 เพิ่มขึ้น 500 หลังคาเรือน จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น $351 - 346 = 5$ ประชากรจาก 3,500 เป็น 3,815 เพิ่มขึ้น 315 หลังคาเรือน

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น } 5 \times 315 / 500 = 3.15 \text{ หลังคาเรือน จำนวนเต็ม} = 3 \text{ หลัง}$$

ดังนั้นถ้าประชากรเป็น 3,815 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเป็น $346 + 3 = 349$ หลังคาเรือน ที่จะต้องเก็บ แต่อย่างไรก็ตาม Krejcie และ Morgan กล่าวว่า กฎเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ไม่ใช่กฎที่ตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของกลุ่มตัวอย่าง ถ้าสมาชิกของประชากรมีความแตกต่างกันมาก ก็ต้องใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมากขึ้นด้วย

จากการคำนวณในข้างต้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 หลังคาเรือน ที่จะต้องเก็บแบบสอบถามประชาชนที่อยู่รอบๆ ตลาดเก่าสามชุก ภายในพื้นที่ตำบลสามชุก ทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ซึ่งสามารถจำแนกแยกตามแต่ละหมู่บ้านได้ดังนี้

	จำนวนหลังคาเรือน	*ร้อยละของหลังคาเรือน	**จำนวนแบบสอบถาม(ชุด)
หมู่ที่ 1 ชุมชนวัดสามชุก	364	9.54	33
หมู่ที่ 2 ชุมชนตลาดสามชุก	1,923	50.41	177
ชุมชนสมเด็จพระวันรัต (2,111-188 = 1,923)			
ชุมชนระหาร			
หมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านประคูน้า	622	16.30	57
หมู่ที่ 4 ชุมชนวัดบ้านทิง	222	5.82	20
หมู่ที่ 5 ชุมชนดงมะติ	364	9.54	33
หมู่ที่ 6 ชุมชนเศรษฐกร	318	8.33	29
รวม	3,815	100	350

หมายเหตุ : * จำนวนร้อยละของครัวเรือน(%) คิดจาก

$$\text{จำนวนร้อยละของครัวเรือน(\%)} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่} \times 100}{\text{จำนวนครัวเรือนจริงทั้งหมด}^1}$$

(¹ ตำบลสามชุก มี 4,003 ครัวเรือน ทำการเก็บแบบสอบถามแบบ Census ในตลาดเก่าไป 188 ครัวเรือน ดังนั้น จำนวนครัวเรือนจริงทั้งหมดที่นำมาคิด คือ 3,815 ครัวเรือน)

** จำนวนชุดแบบสอบถามที่เก็บ คิดจาก

$$\text{จำนวนชุดแบบสอบถามที่เก็บ} = \frac{\text{จำนวนร้อยละของแต่ละหมู่บ้าน} \times 349^2}{100}$$

100

(² จากการเปิดจากตารางของ Morgan เทียบจำนวนครัวเรือนจำนวน 3,815 จะได้ตัวอย่างที่ต้องทำการเก็บทั้งหมด 349)

นอกจากนี้สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในพื้นที่ที่อยู่ในสถานองค์กรหรือหน่วยงาน ซึ่งได้แก่ หน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นคือเทศบาลสามชุก และ อำเภอสามชุก หน่วยงานภายในพื้นที่ตลาดสามชุก คือ คณะกรรมการตลาดสามชุก ประชาชนที่เป็นเจ้าของตลาด หน่วยงานภายนอกพื้นที่แต่มีความเกี่ยวข้องดูแลพื้นที่ คือ สำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี และองค์กรอิสระที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุมชนตำบลสามชุกและโครงการอนุรักษ์ตลาดสามชุก (มูลนิธิชุมชนไท) ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

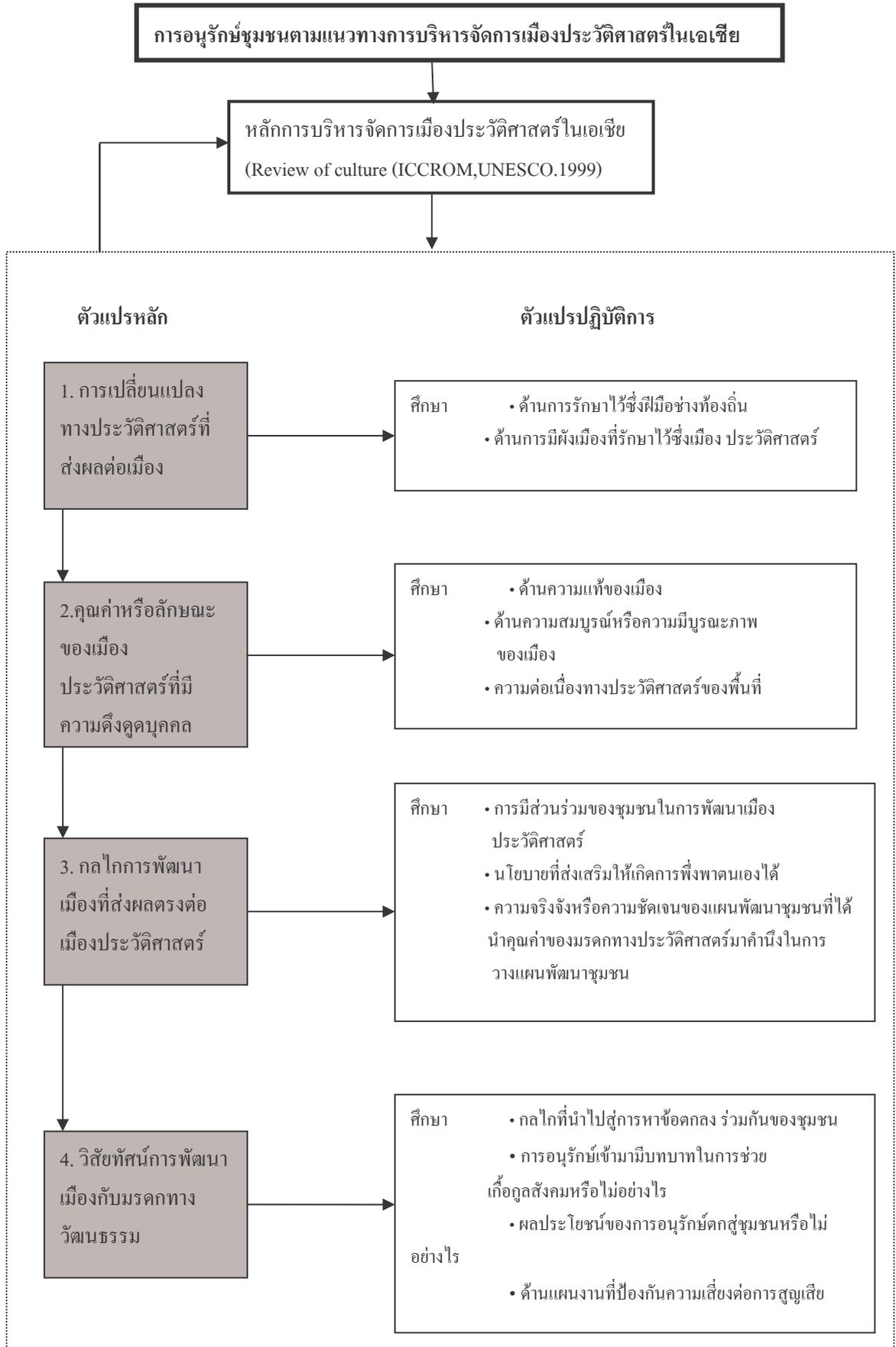
ในการศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) และ แหล่งข้อมูล ทุติยภูมิ (Secondary Source) ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ใช้วิธีการ สัมภาษณ์โดยการสังเกตแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ซึ่งตามที่ได้แสดงตัวแปรในการศึกษาใน ตารางที่ 3.1 และตารางที่ 3.2

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ข้อมูลส่วนที่เก็บรวบรวมจากเอกสาร แผนที่หลักฐานต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ สภาพทั่วไป รวมทั้งประวัติความเป็นมาของพื้นที่ศึกษา และนโยบายภาครัฐ ระดับท้องถิ่น

3.4 การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มของตัวแปรต้นและตัวแปรปฏิบัติการที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ทั้ง 4 หลักการ ซึ่งจะได้แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด

ทั้งนี้ยังสามารถแจกแจงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและตัวชี้วัด แสดงรายละเอียดดังในตารางที่ 3.1 ซึ่งแจกแจงตามหลักการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง ด้าน คุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย ด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเมืองประวัติศาสตร์ และด้านวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรและตัวชี้วัด

1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล				
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร	
1. ด้านการรักษา ฝีมือช่างท้องถิ่น	- Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998 - Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002	- ประเภทงานช่างท้องถิ่นที่ ยังคงมีในปัจจุบัน	- ระบุ	nominal scale	X	X	X		
		- มีช่างฝีมือทำงานช่าง ท้องถิ่นที่ยังมีชีวิตอยู่	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X	
		- มีในหลักสูตรที่ใช้สอนใน โรงเรียนหรือไม่	- มี, ไม่มี	nominal scale			X		
		- มีสถานที่เปิดสอนงาน ช่างฝีมือท้องถิ่นหรือไม่	- มี, ไม่มี	nominal scale	X		X	X	
				nominal scale		X		X	X
2. ด้านการมี แผนหรือการ ออกแบบผัง เมืองในการ รักษาไว้ซึ่งเมือง ประวัติศาสตร์		- การกำหนดในการวางผัง เมืองหรือแผนงานของเทศบาล มีการคำนึงถึงการรักษาไว้ซึ่ง เมืองประวัติศาสตร์	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale	X		X	X	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
		- การออกแบบหรือพัฒนางาน โครงสร้างพื้นฐานมีการนำ รูปแบบของโครงสร้างอาคาร ในพื้นที่ประวัติศาสตร์มาใช้ เป็นแบบแนวทางพื้นฐานการ ออกแบบหรือไม่	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale	X			

2. ด้านคุณลักษณะที่ดึงดูดบุคคลของเมืองประวัติศาสตร์

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
1.ด้านความแท้ 2. ความ สมบูรณ์หรือ ความบูรณะ ภาพ ของพื้นที่	- management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998 - Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert	- การออกแบบ : มีข้อกำหนด แบบของอาคารตามแบบ สิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าดั้งเดิมทาง ประวัติศาสตร์	ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
3. ความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์	Stovel. 2002 - The national Register of historic places in New York state compiled for the Presentation leagura of New York state by peter D.Shaver	- วัสดุ : มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจำกัดวัสดุที่ใช้กับสิ่งก่อสร้างในชุมชนให้เหมือนกับแบบดั้งเดิม	ใช่,ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X
		- มีการรักษาหรือส่งเสริมบรรยากาศด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เป็นแบบดั้งเดิม	ใช่,ไม่ใช่	nominal scale	X	X	X	X
		- มีข้อกำหนดในการควบคุมสภาพแวดล้อมภายในชุมชนด้านการรักษาความกลมกลืนต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์	มี,ระบุ... ไม่มี	nominal scale		X	X	X
		- วิธีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการรักษาความสมบูรณ์ทางด้าน วัสดุ ฝีมือช่าง การออกแบบบรรยากาศของสภาพแวดล้อม แก่ชุมชน	มี,ระบุ ไม่มี	nominal scale		X	X	X

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
		- พื้นที่ตั้ง - วัสดุ, โครงสร้าง, อายุอาคาร	- เก่า, ใหม่ - ดั้งเดิม - เปลี่ยนน้อย - เปลี่ยนปานกลาง - เปลี่ยนมาก	nominal scale ordinal scale	X	X	X	X
		- การรับคุณค่าทางประวัติศาสตร์	ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		- มีสิ่ง que แสดงถึงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ เช่นบุคคลสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญที่จดจำได้	- ระบุ	nominal scale		X	X	
		- มี การใช้ประโยชน์จากสถานที่สาธารณะของชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน	ใช่, ไม่ใช่	nominal scale	X	X	X	

3. ด้านกลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลตรงต่อเมืองประวัติศาสตร์

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์	- หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน, พหุรี สิโรรส.2546 และ - ระดับการมีส่วนร่วม, สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .2541	ระดับการมีส่วนร่วมและระดับความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมโครงการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนพื้นที่ประวัติศาสตร์						
		1. ประชาชนมีอำนาจในการวางแผนและตัดสินใจเอง	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		2. ตัดสินใจร่วมกับรัฐ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		3. ชุมชนตัดสินใจเองบางส่วน	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		4. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเข้าร่วม	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		5. มีการศึกษาโครงการแต่ไม่มีการดำเนินการจริง	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		6. การให้ข่าวสารทางเดียวจากรัฐ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
7. การเสนอแผนจากรัฐ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล				
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร	
2. ด้านนโยบาย ที่ส่งเสริมให้เกิด การพึ่งพาตนเอง ได้	- Participation's Rural"Development8(March 1980),Cohen,j.and n.t.Uphoff. - Brody,Famvel D;David R.Godschalk and Raymond J.Burby. 2003. Mandating Citizen Paticipation in Plan Making:six staragegic Planning Choices, Journal of the American Planning Association.Summer,Vol.69,no.3,pp.245- 264. - Sherry Arnstein .1969. "Ladder of Citizen Participation" Journal of American Institute of Planner, vol 35 No.4 July, pp. 216 – 224.	8. การจัดการด้วยตนเองรัฐ ไม่เข้ามาร่วมเลย	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		- ลักษณะหรือรูปแบบการมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจหา ข้อตกลงที่เหมาะสมในการ อนุรักษ์ชุมชน							
		1. การรับรู้ข่าวสาร	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		2. การปรึกษาหารือ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		3. การประชุมรับฟังความ คิดเห็น	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		4. การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		5. การใช้กลไกทางกฎหมาย	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		- มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรทาง อาชีพ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X	
- มีการรวมกลุ่มในรูปแบบ สหกรณ์	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
3. การวางแผนชุมชนต้องชัดเจนในการนำคุณค่าทางมรดกมาใช้เป็นข้อคำนึงในการพัฒนาตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนการแก้ปัญหาและมีการประเมินมูลค่าหรือคุณค่าที่ได้ตอบแทนมาในการพัฒนาในรูปแบบอนุรักษ์	- Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998	- มีแผนหรือโครงการสนับสนุนการประกอบการทางช่างฝีมือพื้นถิ่นให้เกิดมูลค่าสู่ชุมชน	มี, ไม่มี	nominal scale			X	X
		- การวางแผนพัฒนามีการพิจารณาเรื่องการศึกษาพื้นที่ประวัติศาสตร์หรือมีการปกป้องพื้นที่ทางประวัติศาสตร์หรือไม่	มี, ไม่มี	nominal scale			X	X

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

4. ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
1. มีกลไกที่นำไปสู่การตัดสินใจและหาข้อตกลงในชุมชน	- หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน,พัชรีย์ สิโรต.2546 และ - การมีส่วนร่วม :หลักการพื้นฐาน – เทคนิคฯ,นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2547 - Participation’s Rural”Development8 (March 1980),Cohen,j.and n.t.Uphoff. - Urban landuse Planning.Chicago:university of Ellinois Press,1972,chapin steward, and edward Kaiser	- การให้หรือรับข้อมูล	-มี, ไม่มี	Nominal scale		X		
		ข่าวสาร	-มี, ไม่มี	Nominal scale		X	X	
		- มีสื่อ	-ต้องการ, ไม่ต้องการ	Nominal scale		X		
		- ความต้องการเข้าร่วมประชุมของประชาชน		Nominal scale		X	X	X
		- มีการจัดประชุมร่วมกันของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		Nominal scale		X	X	
	- มีคณะกรรมการ โครงการอนุรักษ์ในชุมชนหรือในเทศบาล		-มี, ไม่มี	Nominal scale		X	X	
	- คณะกรรมการที่มีในเทศบาลมีตัวแทนจากชุมชนหรือไม่		-มี, ไม่มี	Nominal scale		X	X	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
2. มีการนำการอนุรักษ์มาใช้เป็นเครื่องมือหรือมีบทบาทในการถือกุศลสังคม - การแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มกันของชุมชน - การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางมรดกวัฒนธรรม	- Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998	- มีการร่วมกันจัดงานประเพณีประจำปี	-มี,ไม่มี	Nominal scale		X	X	X
		- มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพทางฝีมือช่างท้องถิ่น	-มี,ไม่มี	Nominal scale		X	X	
		- มีการใช้ประโยชน์อาคารที่มีความสำคัญร่วมกันในชุมชน	-ใช่,ไม่ใช่	Nominal scale	X	X	X	
		- มีการใช้พื้นที่สาธารณะในชุมชนร่วมกัน	-ใช่,ไม่ใช่	Nominal scale	X	X	X	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
3. ผลที่ได้รับหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ที่มีต่อชุมชน และตัวบุคคล		- ระดับรายได้ในอดีตและปัจจุบัน	- ดีขึ้น - เท่าเดิม - ลดลง	Ordinal scale		X		
		- มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ	- ใช่, ไม่ใช่	Nominal scale		X		
		- ความรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัว	- มากขึ้น - เท่าเดิม - ลดลง	Ordinal scale		X		
		- มีคนแปลกหน้าในชุมชนมากขึ้น	- ใช่, ไม่ใช่	Nominal scale		X		
		- ระดับปฏิสัมพันธ์ในชุมชน	- มากขึ้น - เท่าเดิม - ลดลง	Ordinal scale		X		
		- สภาพแวดล้อมในชุมชน	- ดีขึ้น - เท่าเดิม - แย่ลง	Ordinal scale		X		

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
4. ด้านแผนงาน การป้องกัน ความเสี่ยงต่อ การสูญเสีย มรดกทาง วัฒนธรรม	- Review of culture (ICCRUM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCRUM.1998	- มีนโยบายด้านการบรรเทาและ ป้องกันภัยต่อมรดก	- ใช่, ไม่ใช่	Nominal scale				X
		- ระบบการป้องกันและเตือนภัยน้ำ ท่วม/ไฟไหม้/แผ่นดินไหว	- มี, ไม่มี	Nominal scale	X		X	
		- ความเพียงพอหรือความสะดวกใน การเข้าถึง	- พอ, ไม่พอ	Nominal scale		X	X	
		- ความพึงพอใจการปฏิบัติงานของ หน่วยงานในการให้บริการ ป้องกันและบรรเทาภัย	- มาก - ปาน กลาง - น้อย - ไม่พอใจ เลย	Ordinal scale		X		

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ การรวบรวม และการสัมภาษณ์เกี่ยวกับพื้นที่ ความคิดเห็นเชิงนโยบาย ใช้วิธีการพรรณนา และข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการพิจารณาตามตัวแปรและปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ด้วย X^2 (Chi-Square) เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และ ค่าร้อยละ (percentage) ในการหาและอธิบายข้อมูลตามปัจจัยและตัวแปรที่พิจารณา ทำการรวบรวมแล้วนำเสนอออกมาเป็นแนวทางการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์และการบริหารจัดการที่เหมาะสม

โดยแบบสอบถามนั้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. ส่วนของประชาชนในพื้นที่ชุมชน และ 3. ส่วนของประชาชนรอบนอกพื้นที่ชุมชน โครงสร้างของแบบสอบถามจะแบ่งตาม ประเด็นของการศึกษาที่ได้จากหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ซึ่งมี 4 ประเด็นหรือ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง
2. คุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย
3. กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์ และ
4. วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

จากลักษณะการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 3.2 สรุปวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลในงานวิจัย

หมวดข้อมูลหลัก 4 หมวด	วิธีการเก็บข้อมูล			วิธีวิเคราะห์		วิธีนำเสนอ		หมายเหตุ
	เอกสาร	แบบสอบถามเชิง สัมภพณ์	งานภาคสนามการสังเกต และสำรวจ	ตรวจสอบเปรียบเทียบ ข้อมูล	SPSS	พรรณนาและแสดงสถิติ	แผนที่และรูปภาพ	
1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อเมือง								
- มีการรักษาหรือสนับสนุน ด้านฝีมือช่างท้องถิ่นและทาง สกุลช่าง	•	•		•	•	•		สัมภพณ์ ประกอบ
- มีการวางแผนผังเมืองที่รักษา ไว้ซึ่งความเป็นเมือง ประวัติศาสตร์	•	•		•	•	•	•	
2. ด้านคุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจ								
- ความแท้และการจัดการที่ รักษาความแท้ของเมือง	•	•	•	•	•	•		
- ความสมบูรณ์และการรักษา ไว้ซึ่งความสมบูรณ์หรือบูรณ ภาพทางประวัติศาสตร์เมือง	•	•	•	•	•	•		
- ความต่อเนื่องทาง ประวัติศาสตร์และการรักษา แหล่งที่แสดงความต่อเนื่อง หรือแหล่งที่ช่วยเชื่อมต่อ ประวัติศาสตร์	•	•	•	•	•	•	•	
3. ด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์								
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนา เมืองของชุมชน	•	•		•	•	•		
- มีการสนับสนุนให้เกิดความ เข้มแข็งของการพึ่งพาตนเอง	•	•		•	•	•		
- การวางแผนชุมชนต้องมีการ นำคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม มาใช้วางแผนตลอดจนการ แก้ปัญหาและมีการประเมิน มูลค่าหรือคุณค่าที่ได้ตอบแทน มาในการพัฒนาในรูปแบบ อนุรักษณ์	•	•		•	•	•		

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หมวดข้อมูลหลัก 4 หมวด	วิธีการเก็บข้อมูล			วิธีวิเคราะห์		วิธีนำเสนอ		หมายเหตุ
	เอกสาร	แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์	งานภาคสนามการสังเกตและสำรวจ	ตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูล	SPSS	พรรณนาและแสดงสถิติ	แผนที่และรูปภาพ	
4. ด้านวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม								
- มีกลไกที่ใช้ในการตัดสินใจของชุมชนอย่างไร	●	●		●	●	●		สัมภาษณ์ประกอบ
- ใช้การอนุรักษ์เป็นเครื่องมือในการเกื้อกูลสังคมหรือไม่	●	●		●	●	●		สัมภาษณ์ประกอบ
- ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ตกสู่ชุมชนหรือไม่	●	●		●	●	●		
- มีแผนในการป้องกันความเสี่ยงต่อการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมหรือไม่	●	●		●	●	●		สัมภาษณ์ประกอบ

3.6 การสรุปและการเสนอแนะ

การสรุปข้อมูลเนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณและสิ้นสุดที่การเสนอเป็นแนวทางแนวนโยบายเชิงพื้นที่ การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในพื้นที่มาวิเคราะห์กับหลักการบริหารจัดการฯ เพื่อหาข้อจำกัดและโอกาสของชุมชน ร่วมกับข้อเสนอแนะต่อพื้นที่และการจัดการที่ได้จากความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางการนำเสนอ นโยบายในการบริหารจัดการ พัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ชุมชนประวัติศาสตร์